

d₄ e₅ s₁₉ c₃ o₁₅ b₂ r₁₈ i₉ r₁₈

arxius i biblioteques

TORRENT.

CAP A UN CENTRE DE DOCUMENTACIÓ COMARCAL

Actualment l'Arxiu Municipal de Torrent (L'Horta Sud) arreplega les diferents tipologies documentals produïdes principalment per l'administració local, si bé al llarg de la seua història, sobretot en el segle XIX, hi van ingressar, a més, documents procedents d'altres administracions com la senyorial de l'època feudal o la del partit judicial. En l'actualitat els fons de l'arxiu estan integrats per més de 2.000 metres lineals de caixes, lligalls, llibres i impresos, si bé en conserva una mínima part, dels fons que històricament el constituïren, la qual correspon als fons que s'han salvat de diferents esdeveniments, com ara guerres i incendis.

Tant el consell municipal com l'administració senyorial hospitalària, tots dos creats en constituir-se el municipi cristià després de la conquesta del Regne de València per Jaume I, degueren produir documentació des de la mateixa conquesta cristiana en 1238 i la repoblació efectuada per l'Orde de l'Hospital en 1248. No obstant això, circumstàncies diverses ens n'han privat d'una bona part de la documentació conservada per l'Arxiu Municipal de Torrent.

Val a dir que després de 1847, en redimir-se els drets dominicals no abolits, molts documents que es remunten a mitjans del segle XVI van ser trasferits a la corporació municipal.

f₆ i₉ t₂₀ x₂₄ a₁
t₂₀ è₅ c₃ n₁₄ i₉ c₃ a₁

ARXIU MUNICIPAL DE TORRENT
Torrent (L'Horta Sud). Arxiu Municipal de Torrent Població: 72.082 habitants.
Cap de Secció d'Arxius i Biblioteques: José Ramón Sanchis Alfonso **Cap de Negociat:** M^o José Baviera Juan, **Auxiliar Administratiu:** Tadeu Fluixà Cloquell. **Adreça:** Carrer Sagra, nº 17. 46900-

1,

2,

3,

En aquells anys, ingressen a l'Arxiu Municipal fons importants de tipus senyorial (capbreus i altres documents) amb motiu de la compra per part del municipi dels drets senyorials. Paral·lelament, l'arxiu ha albergat des dels seus inicis el fons pertanyents pròpiament a l'Ajuntament, si bé aquests daten des del segle XVIII.

L'Arxiu Municipal de Torrent ha sofert al llarg del temps pèrdues importants. Primerament, va ser destruït en la seua major part amb motiu de la Guerra de la Independència, a principis del segle XIX, i molts pocs fons se'n van salvar. Amb posterioritat, les Guerres Carlines van suposar una nova pèrdua de fons, especialment la primera contesa (1833-1839).

En el segle XX, la Guerra Civil seria un altre factor de risc, encara que afortunadament no va causar danys significatius a l'arxiu, a diferència del que va ocórrer amb els fons municipals i de parròquies de gran part de les poblacions de la comarca, que van ser destruïts, d'igual manera que els del partit judicial, del notarial i del registre de la propietat radicats a Torrent, fons que també van desaparèixer. D'altra banda, la destrucció en els anys setanta d'un arxiu de tipus polític creat durant la Guerra Civil (1936-39), i que estava integrat al de la Falange Española i de la JONS, va significar de nou una pèrdua notable de documents interessants per a Torrent. A més, anteriorment, en la dècada dels seixanta, hi havia hagut una altra pèrdua important de documentació a causa d'un incendi a l'Ajuntament de Torrent. En aquesta ocasió, es tractava de documents corresponents principalment a les àrees municipals de Secretaria, Dipositaria i Urbanisme (especialment llicències d'obres anteriors a 1960, excepte alguns casos aïllats).

Tot plegat, l'arxiu ha arribat a nosaltres a principis del segle XXI amb un fons que creix paral·lel a la ciutat, en els últims 15 anys ha duplicat el seu fons documental, així com les seues instal·lacions, amb un impuls de modernitat que el situen al capdavant de la comarca de L'Horta Sud. Des de 1998 l'Arxiu compta amb un servei propi, la qual cosa li ha facilitat treballar en

Torrent. **Tel.:** 96 156 58 21- 96 111 11 11 **fax:** 96 158 12 07 - 96 159 98 10

C-e.: jrsanchis@eresmas.com **Horari**

d'atenció al públic: martes: 8:00-15:00

h. de gener a maig i d'octubre a des-

embre. De 8:00-14:00 h de juny a set-

embre. **Serveis i superfície útil:** l'Arxiu

està instal·lat en dos edificis: l'Arxiu

Històric, amb documentació fins a

1990, ocupa la totalitat de la tercera

planta de la Casa de Cultura, (antic

edifici que va ser seu de l'Ajuntament

entre els segles XVII i XX) al carrer

Sagra, amb un total de metres lineals

de prestatgeries de 1.107. L'Arxiu Ad-

ministratiu, amb documentació poste-

rior a 1990, ocupa unes instal·lacions

ubicades a la planta baixa del carrer

Ramón y Cajal i té 2.562 metres lineals de

prestatgeries. En total, les dues superfícies

sumen 438 metres quadrats, 3.670 metres

lineals de prestatgeries i 2.463 metres lineals

de documentació, totes instal·lades amb

mobles compactus. **FONS/ Fons General:**

1, Llibre de capbreus de la Comanda de Torrent i Picanya. Anys 1567-1571. 2, Llibre d'actes per a l'elecció de diputats del comú i síndic personer de l'Ajuntament de Torrent. Anys 1766-1809. 3, Padró d'habitants de l'any 1895.

Documentació rebuda i generada per l'Ajuntament de Torrent. Documentació digitalitzada o microfilmada d'altres arxius amb documentació sobre Torrent o la comarca de l'Horta. **Fons Fotogràfic:** 3.429 fotografies antigues de Torrent digitalitzades (entre 1860 i 1960).

Fons Fotogràfic Cardona: més de 4.400 negatius fotogràfics (unes 132.000 fotografies) (entre 1975-1988).

Biblioteca Auxiliar: Més de 2.000 volums, manuals, legislació i sobretot monografies i publicacions periòdiques d'història local.

Documents més antics i importants:

L'arxiu va perdre la major part del seu fons documental antic a la Guerra de la Independència, així i tot es conserva bona part de la documentació municipal des de la segona meitat del segle XVIII. Les sèries històriques més importants són les referides al domini del municipi per l'Orde de Sant Joan de l'Hospital, que van ingressar a l'arxiu amb motiu de la redempció del règim senyorial en 1847, en especial la completa sèrie de capbreus que, iniciada en 1567, arriba a les primeries del segle XIX, i que consta de llibres de censos i llusimes, entre altres documents. **Publicacions:** Destinada al món de l'investigador, l'Arxiu de Torrent publica també una revista especialitzada sota la capçalera Torrens. Estudis i investigacions de Torrent i Comarca. Es tracta d'una publicació de l'arxiu, de la biblioteca i del museu de l'Ajuntament de Torrent, amb periodicitat anual i que compta ja amb quinze números. La seua finalitat és donar a conèixer estudis

sobre Torrent i la comarca de l'Horta. A més, l'Arxiu disposa d'un Reglament que va ser publicat en el BOP de València el 15 de novembre de 1993, i que recentment, en 2002, ha estat editat per l'Ajuntament. Investigacions i publicacions realitzades des de l'arxiu a partir dels seus fons i d'altres arxius: Entre altres, ha publicat La Revolució de 1868 i el sexenni democràtic a la comarca de l'Horta Sud, de Joan G. Garrido Castilla, Un señorío valenciano de la Orden del Hospital: la Encomienda de Torrent de José Royo Martínez, Els malnoms de Torrent de M. Soledad Herrerros Moreno, i L'Obra Completa de Luis Lamarca Morata (1793-1850) amb una edició facsímil i estudi biogràfic a càrrec de l'arxiver de Torrent. També s'ha recopilat i editat l'obra completa del que fou cronista de Torrent, Vicent Beguer Esteve, en cinc volums. A més de l'edició de llibres, l'Arxiu ha realitzat exposicions amb els corresponents catàlegs, com per exemple: "Els Llibrets de falla torrentins. Catàleg bibliogràfic (1928-2000)"

la digitalització dels seus fons més importants, així com la dels fons particulars i parroquials de la comarca i la dels documents sobre la mateixa conservats a altres arxius, per tal de facilitar l'accés als investigadors a la documentació de les altres localitats, la qual resulta més difícil de consultar per algunes dificultats d'accés (horaris, etc.). En aquest sentit, i tal com apunta l'arxiver de Torrent, José Ramón Sanchis, "des de Torrent es projecta convertir l'arxiu en un centre de documentació comarcal, que puga oferir als ciutadans i als investigadors uns serveis de consulta en suports digitals o de microfilm de la documentació, així com la seua gestió, conservació i difusió, funcions pròpies d'una entitat d'aquestes característiques".

L'Arxiu de Torrent ha esta sempre un arxiu prolífer. En eixe sentit, destaquen les seues publicacions i les moltes activitats culturals que ha organitzat en els últims anys, entre altres participant en les commemoracions del 750 Aniversari de la Carta de Població de Torrent, totes elles relacionades amb la conservació i la difusió del patrimoni documental i bibliogràfic torrentí. Caldria incloure ací l'arxiu fotogràfic. Per tal de completar els fons, la Secció d'Arxius i Biblioteques de l'Ajuntament de Torrent va posar en marxa en 1987 una campanya de recollida de material gràfic, oberta a la participació ciutadana, la qual es va intensificar entre 1996 i 1998, i continua encara en l'actualitat. Fruit d'aquest esforç col·lectiu i de la col·laboració ciutadana va sorgir una publicació en 1998 amb el títol *Torrent imatge gràfica: la gent i la ciutat (1860-1960)*, un llibre molt peculiar, publicat per l'Ajuntament de Torrent, amb la col·laboració de Bancaixa, la CAM i la Caixa Rural de Torrent, i que té un format especial de 470 x 350 mm. El volum, que recull centenars de fotografies cedides pels torrentins, està dividit per temes: festes, fotografies i retrats de família, imatges de grups escolars i de polítics, entre altres. Totes hi apareixen sempre identificades i documentades, mitjançant una fitxa tècnica i un text breu descriptiu que acompanya cada imatge.

Una altra publicació que ha contribuït a difondre la tasca de l'Arxiu i el patrimoni documental

4,

5,

de la localitat entre els veïns de Torrent és l'edició facsímil d'antics diaris locals, albergats a diferents arxius i hemeroteques públiques i privades, en la major part dels casos exemplars únics. La publicació *Torrent i la seua premsa entre dos segles (1890-1910)* va anar a càrrec de l'Ajuntament de la localitat en 1997. En aquest volum trobem des de capçaleres torrentines com *La Crònica*, *El Regional* o *El Torrentino*, i articles sobre la localitat i la premsa del moment fins a fotografies de costums i les maneres XIX i principis del XX, tant exponent de re-nial. Una de les i en la qual l'Arxiu va i il·lusions va ser de l'Arxiu Municipal de *Un patrimoni de tots mostra*, dirigida per

va comptar amb un equip de professionals que va treballar en la selecció documental i en el seu muntatge. Durant set dies es va mostrar al públic una part dels fons més significatius de l'Arxiu, pertanyents a l'època senyorial i a l'ampli període contemporani de documentació municipal. La mostra, que va tenir una gran acollida per part de la població i dels professionals que la van visitar, estava integrada, entre altres activitats, dins de la celebració a Torrent els dies 11 i 12 de desembre de 2002 de les 11 Jornades de l'Associació d'Arxivers Valencians, sota el lema "Arxius per a una societat moderna".

6,

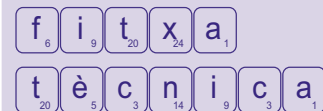
l'època. El llibre, que en gran format, és per conèixer els de viure dels segles i suposa un import-cuperació patrimo-activitats més recents invertir molts esforços l'exposició *Documents Torrent (segles XVI-XIX)* per a descobrir. La José Ramón Sanchis,

4. Escritures de les regalies de Propis i arbitris del notari Mariano Sanz y Miquel. Anys 1821-1822. 5. Acta de l'elecció de l'expedient d'eleccions municipals dels membres de l'Ajuntament de Torrent. Any 1813. 6. Fotografies del catàleg de l'exposició "Documents de l'Arxiu Municipal de Torrent".

LA INNOVACIÓ I LA FUNCIÓ SOCIAL CARACTERITZEN LA BIBLIOTECA DE CARCAIXENT

En maig de 2001 es va inaugurar un nou edifici, obra de l'arquitecte Francesc Taberner Pastor, al carrer Jaume I, on albergar la Biblioteca Pública Municipal de Carcaixent (La Ribera Alta). Han passat dos anys des que Carcaixent va obrir la nova biblioteca i l'acollida entre la població de la localitat -com explica Dolors García, responsable de la Biblioteca Pública de Carcaixent- "ha estat molt positiva". "La biblioteca -assegura García- s'ha consolidat com un punt fonamental de trobada on informar-se, formar-se i, en molts casos, llegir i treballar en les millors condicions possibles".

Ubicada a un edifici d'una sola planta, el projecte inicial del centre, i la seua distribució van comptar en tot moment -explica García- amb la participació del personal bibliotecari, a través de les bases d'un concurs d'idees per a la seua construcció. Tal com indica la responsable del centre: "es tracta d'una biblioteca molt meditada, amb l'objectiu d'aconseguir un edifici pràctic de distribució molt funcional, emmarcat en un espai diàfan d'una única planta on totes les sales es comuniquen entre si, sense causar-se cap interferència". I així és, l'immoble -concebut amb un sistema d'il·luminació zenital- ofereix llum natural a totes les sales, la qual cosa millora les condicions de lectura i dona una sensació d'amplitud que no és sempre fàcil d'aconseguir. La seua distribució accentua també la sensació d'ordre. I en aquest sentit, el mobiliari és un punt fonamental. "La distribució del

"Julià Ribera Tarragó"

Personal: Dolors Garcia, directora de la biblioteca, Amanda Ribera, tècnic mitjà de biblioteca, Agustín Lorente i Javier Melgárez, auxiliars. **Adreça:** C/ Jaume I, 33, -46740- Carcaixent. **Tel.:** 96 246 72 43 **Fax:** 96 243 31 00

mobiliari també ha estat estudiada, especialment a la sala infantil-juvenil, on s'han creat dos espais diferenciats amb mobles adequats per als usuaris de diferents edats", explica García, qui insisteix en què en tot moment la Biblioteca ha seguit les pautes marcades per la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris (FIAB), tot adaptant-les a les seues necessitats més immediates. Pel que fa a la sala d'adults, aquesta està equipada amb llum individual i connexió elèctrica per a ordinadors portàtils.

Com que la finalitat del centre és la funcionalitat, es va crear un dipòsit amb compactus justament darrere del mostrador de recepció i informació i, per tant, molt accessible per al personal bibliotecari en el punt de préstec i informació. Ací es guarda part del fons de préstec de la biblioteca, així com fons envellit. Per a García, és una manera de guanyar espai i agilitat en el préstec, ja que, habitualment falta espai per poder tenir tot el fons de lliure accés.

Tal com explica Dolors Garcia, la biblioteca de Carcaixent compleix unes funcions socials i culturals clau per a la localitat riberenca. En eixe sentit, la responsable del centre destaca la funcionalitat de la sala d'actes multimèdia, dotada de l'última tecnologia per realitzar conferències i projeccions audiovisuals, i que està oberta a les necessitats tant culturals, com socials i formatives dels veïns de Carcaixent. Així doncs, a la sala d'actes tenen lloc des de presentacions de llibres fins a cursos i jornades ben diverses, entre altres.

L'Hemeroteca i sala de Referència és una de les dependències que rep més consultes. En ella trobem més de vuitanta títols de publicacions en curs, disponibles

Pàgina web i adreça electrònica: <http://xlpv.cult.gva.es>

b i b l i o t e c a @ c a r c a i x e n t . i n f o n e g o c i o . c o m

Horari: de dilluns a divendres 10:00-14:00 h. i 17:00-21:30 h. Els dissabtes 10:30-13:00 h. Horari especial nocturn en època d'exàmens: 21,30-2:00 h. de dilluns a divendres, del 16 de juny al 15 de juliol i del 18 d'agost al 15 de setembre.

Superfície (m² i metres lineals): 692,60 m², 972 m/l de prestatgeries.

Llocs de lectura: 197, repartits en: 127 en sales de lectura: (56 sala d'adults, 40 sala infantil-juvenil, 20 Hemeroteca, 10 cabines multimèdia) i 70 a la sala d'actes.

Fons i nº de volums: 25045 llibres, 725 CDs, 961 Vídeos, 251 DVDs i 412 CDRom (Dades juliol 2003). **Fons Antic:** està integrat en el Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic. L'obra més interessant és el *Latina linguae libri sex* de Lorenzo Valla (1566), a la qual segueixen algunes obres del s.XVIII (8 títols) i s.XIX (65 títols). **Fons Especials:** Fons fotogràfic de Julià Ribera.

Conté nombroses plaques fotogràfiques realitzades per l'eminent arabista a

1. En dos anys la biblioteca s'ha consolidat com un punt fonamental de trobada on informar-se, formar-se, llegir i treballar.

2. L'Hemeroteca és una de les dependències que rep més consultes. En ella trobem més de vuitanta títols de publicacions en curs. 3. Concebut amb un sistema d'il·luminació zenital, l'edifici ofereix llum natural a totes les sales.

principis del segle XX.

Serveis: Préstec de llibres, revistes, vídeos, CD, CDR, DVD. Referència bibliogràfica en sala, telefònica i electrònica. Consulta en sala de llibres, revistes i publicacions oficials. Consulta del fons de la videoteca i la fonoteca en cabines individuals. Accés públic al catàleg OPAC a través de cinc ordinadors OPAC (tres en la sala d'adults i dos en la sala infantil-juvenil). Accés públic a Internet. Referència local. Autoservei de reprografia i servei de consignes on dipositar els objectes personals. Expositors de novetats de llibres i d'audiovisuals. Edició de guies de lectura.

Activitats: Premis Literaris "Ciutat de Carcaixent", que enguany celebra la VIIIa. edició i que es publica en la col·lecció "Lletra Nova" de Bromera. Campanya d'animació a la lectura per a Primària. *Conta'm un conte* per a preescolars, té l'objectiu de familiaritzar els prelectors amb la biblioteca. A més, presentacions de llibres, conferències, jornades, exposicions, etc.

Automatització: la biblioteca té automatitzats els serveis de: catalogació, el préstec, la gestió de publicacions periòdiques i les estadístiques. A més, ofereix accés a Internet (a través de quatre ordinadors amb connexió pública a Internet, encara que no de manera gratuïta). L'hemeroteca, però, ofereix connexió gratuïta a un servidor d'Internet, el qual dona accés a la premsa internacional.

Programa informàtic de gestió: ABSYS WEB PROF

Sistema de seguretat: Dotació d'alarma i de circuit tancat de televisió. Aire condicionat: fred i calor

Pressupost anual de la biblioteca: 15.000 € (compres i activitats)

Població: 20.678 habitants.

ESTADÍSTICA 2002

Fons incorporats: 1.217 vols. **Socis nous:** 418. **Ús d'ordinadors:** 103 usuaris internet (setembre-desembre)
Préstecs: **Biblioteca Infantil** Llibres: 2.245 **Biblioteca d'Adults:** Llibres: 4.047 Audiovisuals: 1.126 (set.-des.) Total: 7.418.

tant per a consulta com per a préstec, dividits en matèries tan diverses com: actualitat, llibres, cultura, música, cine, teatre, ciència, informàtica, salut i societat. La biblioteca -que rep seixanta títols per part del Ministeri de Cultura i Educació- inverteix també en capçaleres científiques i en publicacions en valencià. Entre els títols més consultats hi ha: *El Temps*, *Tiempo*, *National Geographic*, *Mundo científico*, *Geo*, *Integral*, *Qué leer*, *Micasa*, entre altres. Com a novetat, Garcia destaca la instal·lació d'un punt de consulta gratuït de premsa electrònica mundial, al qual s'accedeix a través de l'Hemeroteca de la *International Public Library*. Per a Garcia es tracta d'un servei clau, ja que permet a molts usuaris de consultar la premsa internacional, o senzillament, la dels seus països d'origen. "En molts casos -explica- es tracta d'usuaris que no tenen altres mitjans per seguir connectats amb el seu país, com ocorre en el cas de molts ciutadans immigrants, que només tenen accés a la premsa del seu territori d'origen mitjançant Internet, i que en la majoria dels casos no disposen d'ordinadors als seus domicilis". "D'altra banda -insisteix Garcia- tampoc no seria factible per a una biblioteca municipal subscriure's a publicacions internacionals, per l'elevat cost que tenen".

L'altre servei que ofereix l'Hemeroteca i que destaca la responsable de la biblioteca, és el recull de premsa local des de 1990 a l'actualitat: "Els dossiers de premsa que elaborem recullen el que publiquen els dos diaris valencians de més tiratge sobre la nostra localitat i és un dels serveis més consultat a l'hemeroteca. Els originals, per descomptat, els guardem com a fons local".

Sens dubte, el fons local de la biblioteca de Carcaixent destaca per la seua diversitat i complexitat, "un dels més complets de la comarca", segons Garcia,

que afortunadament es va salvar de les últimes inundacions de 1982 i 1986.

En aquesta secció destaca per la seua vàlua i singularitat, el conjunt de publicacions periòdiques locals des de principis del segle XX des d'*Alma joven* (1908), *Juventud* (1931-36) i *Estilo* (1943-44), entre d'altres. A més, també hi ha una col·lecció de premsa local contemporània i s'hi conserva igualment una col·lecció molt interessant de cartells de la localitat, així com etiquetes de taronja i diversos fullets informatius, llibres de festes i un fons ben divers, com ara publicacions juvenils, religioses, publicacions d'escoles, propaganda electoral i publicacions que reflecteixen l'evolució dels partits polítics, publicacions esportives i musicals i el fons de l'editorial "Edicions 96" de Carcaixent, de recent creació.

A més, el fons local recull les obres dels principals autors carcaixentins: els arabistes Julià Ribera Tarragó -precursor de la *Escuela de Estudios Árabes* de Madrid- i Francesc Pons Bohigues, així com els cronistes José F. Fogués Cogollos i Francesc Fogués Juan, i, més recentment, els literats: Soler i Estruch, Arminyana i Canut, Domènec Canet, Vicent Pardo, Vicent Sanchis, Robert Cortell, i els historiadors Bernat Martí Oliver, Salvador Calatayud Giner, entre d'altres, i així com d'altres autors especialistes matèries diverses, com José M^o Boquera Oliver (Dret), Vicente Oltra Climent (Economia) José Luis Canet Vallés (Filologia) Alejandro Mayordomo (Educació), etc.

4. Un dipòsit amb compactus darrere del mostrador de recepció, informació i servei de préstec, resulta accessible al personal bibliotecari i contribueix, segons apunta Dolores Garcia, a la funcionalitat de l'edifici. 5. A la sala infantil-juvenil s'han creat dos espais diferenciats amb mobles adequats per als usuaris de diferents edats. 6. La biblioteca ofereix accés a Internet a través de quatre ordinadors amb connexió pública, encara que no de manera gratuïta.